

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldu>

Lvgdvni, 1585

De ordine dicendorum in ista parte. Et primo de Blasphemia. Cap. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

alloqui debeas quem corrigi vis: & noli in parte ista ambulare in sensu suo, imò in furore tuo. ¶ Decimosexto, debet mouere ad custodiã linguæ exhortatio sacræ scripturæ: vt est illud Eccl. 28. Ori tuo facito ostia. & ibidẽ: Verbis tuis facito stateram, & franos ori tuo rectos, & attende ne fortè labaris in lingua. & Eccl. 5. Ne temerè quid loquaris, ne cor tuum sit velox ad proferendum sermonẽ coram Deo. & Prouer. 4. Remoue à te os prauum. ¶ Decimos. primo debet mouere ad custodiã linguæ exempla, vt est illud 1. Reg. 3. Creuit Samuel, & Dominus erat cum eo: & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram, & in descriptione viri iusti dicitur in Psal. Et foliũ eius non defluet. Et alibi in Psalms: Dixi custodiã vias meas, vt nõ delinquã in lingua mea. ¶ Decimo octauo debet hominẽ mouere ad custodiã linguæ hoc, q̃ oportebit verba nostra transire per districtum iudiciũ Dei. Ideo debent hæc verba nostra saltẽ transire per iudiciũ nostrũ. vnde in Psal. dicitur de lingua iusti, quòd loquitur iudiciũ, id est, sententiã examinatã, & vt breuiter dicam, sicut per loquellam perperditur vtrũ aliquis sit Gallicus, vel Theutonicus, vel alterius nationis. vnde in Euangelio, Verè tu ex illis es: nam & loquela tua manifestum te facit. sic per loquelam perperditur in aliquo vtrum sit bonus vel malus. vnde Eccl. 4. In lingua sapientia dignoscitur. Itẽ Ecclesiastici vigesimo septimo: Ante sermonem non laudes virum. Hæc enim tentatio est hominum. Hieronymus: In pondere verborum probatio existit humanæ vitæ.

*De vigintiquatuor peccatis lingua, PARS II qua
habet XXIIII. cap.*

De ordine dicendorum in ista parte. Et primo de Blasphemia.

C A P. I.

DICTO de custodia linguæ in communi, consequenter enumeranda sunt diuersa peccata linguæ, vt de his prosequamur. Ex quib⁹ 24 enumerare sufficiat, quæ sunt blasphemia, peccatũ murmuris, peccati defensio, periurium, mendaciũ, detractio, adu- latio, maledictio, conuiciũ, cõtentio, bonorũ derisio, prauũ conuiciũ, peccatũ seminantium discordias, peccatũ bilinguium, rumor, iactantia, secreti reuelatio, indiscreta cõminatio, indiscreta promissio, otiosum verbum, multiloquium, turpiloquium, scurrilitas, & indiscreta taciturnitas. ¶ Et primo prosequamur de quatuor primis, quia illis directè peccatur in Deum. Inter quæ incipiemus de peccato blasphemie, quia maius est. De quo peccato hoc modo agemus. Primo notificabimus istud peccatũ. Secũdo ponemus ea quæ valere possunt ad detestationẽ huius pec-

cati. Tertio dicemus de personis, quæ videntur esse confes-
tes blasphemantibus. Quarto, tãgemus aliquid specialiter de
tuali blasphemia. ¶ Norandũ ergo secũdũ Aug. Blasphemus
quãdo aliquid attribuit Deo, quod Dei nõ est, vel quãdo
tur de Deo quod ipse est, vel quãdo aliquis sibi vsurpat
Dei est. Nos autẽ hic blasphemiam intelligimus verbũ in
liam Dei protatũ, vt cum aliquis iratus vindicare se voluit
Deo, aliqua membra de ipso nominat, quæ nominãda nõ sũt

¶ *De his quæ valent ad detestationem huius peccati, &
de penis blasphemorum.*

MULTA verò sunt quæ possunt valere ad detestationem
ius peccati. ¶ Primũ est, pœna qua legitur dominus punire
sphe mos: de qua legitur Leuit. 24. Ecce egressus filius matris
Isrãelitidis, quẽ pepererat de viro Ægyptio, iurgatus est
Isrãelita. Cũque blasphemasset nomẽ domini, & maledixit
ei, adductus est ad Moysen, miseruntq; eũ in carcerẽ, donec
ficerent quid iuberet dominus: qui locutus est ad Moysen
blasphemũ extra castra, & ponet omnes qui audierũt
per caput eius, & lapidabit eũ populus vniversus. & deinde
mulgavit legẽ de pœna blasphemorũ, dicens: Loquere ad
Isrãel. Homo qui maledixerit Deo suo, portabit peccatũ suũ
& qui blasphemauerit nomen dñi morte moriatur: lapidabit
obruet eũ omnis multitudo populi. De pœna etiã blasphemie
exemplũ refert Greg. in dialogo, quod quidã Romã teneret
quendam puerum quinq; annorũ, qui cõsuetus erat blasphemare
nomen domini statim quãdo animo eius aliquid oblatum
quadam autẽ die cũ pater eius teneret eũ in brachiis, etiam
puer, Nigri homines veniũt qui eũ tollere volũt. qui eũ hoc
xisset, nomen domini blasphemauit, & animã reddidit. Si
in puero quinque annorũ peccatũ illud sic vindicauit, nõ
parcet adultis, & discretis qui hoc peccatũ cõmittunt: Peccatũ
istud punitur etiã frequẽter à Deo in presentia, vel spiritualiter
vel corporaliter. Spiritualiter, quia multoties subitanea
moriũtur homines blasphemis assueti. vnde 1. ro. 20. Qui
dicit patri vel matri, extinguetur lumẽ eius in mediis tenebris.
Patri maledicit blasphemus, dũ domino maledicit. Matri
maledicit, dũ triumphantẽ ecclesiam blasphemat, quæ
nostra est, & ideo lux in mediis tenebris ei extinguetur, quæ
peccatis suis morietur. Peccatũ istud vix remittitur: iuxta
Mat. 12. Spiritus blasphemie nõ remittetur, id est, vix remittitur
vnde peccatũ ad mortẽ vel in mortẽ dicitur. Eccle. 23. Ex

loquela cōtraria morti, nō inueniatur in hēreditate Iacob. Promiserat auctor de loquela iuramēti, & subdit, Est alia loquela contraria, & c. Blasphemia cōtraria dicitur esse iuramento, quia in iuramento nominatur Deus: in blasphemia diabolus. In iuramento quando fit eō modo quo debet, honoratur Deus, quādo nomen eius ad confirmationē veritatis assumitur. In hoc enim Deus ostēditur veritatis cultor & auctor. In mortem verò blasphemia dicitur esse, quia frequēter moriūtur blasphemātes in peccato. Vnde blasphemī multū deberent rogare viros sanctos, vt orarent Deum q̄ sibi dimitteretur peccatū istud. Non enim impetrat quicumque remissionē huius peccati: imò oportet hominem esse magni meriti ad hoc, q̄ impetret alteri remissionē huius peccati. vnde 1. Ioan. vltim. Est peccatum ad mortem: nō pro illo dico. vt roget quis, id est, quicumque. Pœnā etiam corporali punitur peccatū blasphemix frequentius quā aliud peccatum. vnde accidit q̄ lusoribus qui Deum blasphemant, facies quandoque præposteratur. Cuidā etiam militi dum occasione ludī per oculos Dei iuraret, proprius oculus à capite exiliit, & in alearium cecidit. ¶ Secūdo pōtēst valere ad detestationē huius peccati, si ostendatur ingratitudo magna quæ est in eo qui blasphemat. Dupliciter verò ingratus est blasphemās, & quia in mēbro illo Deū inhonorat, in quo Deus præ ceteris creaturis honorauit homines, scilicet in lingua: & quia mēbra illa infirmitatis humanæ quæ ppter salutē ipsius Deus assumpsit, ipse ad cōtumeliā Dei nominat, & ingratus est de beneficio incarnationis, & quasi Deus nō satis fuerit affectus cōtumeliis à Iudæis p amore ipsius, ipse adhuc contumelias supra cōtumelias addit. In hoc deterior Iudæis, quia ipsi affecerunt eū contumeliis mortale & infirmū, & in statu humilitatis, sed blasphemus Deū cōtumeliis afficit immortalē & regnātē in cælis. Iudæi aliquātulū per ignorantia excusantur. Nesciebant enim Deū esse quē cōtumeliis afficiebāt. Si enim cognouissent, nunquā dominū gloriæ crucifixissent. 1. ad Cor. 2. Blasphemus verò eū cōtumeliis afficit quem credit esse Deū. ¶ Tertio debet cohibere à peccato isto hoc, q̄ blasphem⁹ videtur esse deterior omnibus creaturis. Alię enim creaturæ Deū laudāt, & benedicūt, ostendendo eius potētā, bonitatē, & sapientiā. Nec solū Deū laudant, & benedicunt, imò etiā ad eū laudandū homines inuitāt. vnde Greg. Mirū est qualiter homo Deū semper nō laudat, cum omnis creatura semper ad eum laudandū inuitet. Vnde valde miser est homo blasphemus, qui specialiter propter hoc linguam accepit vt Deum lauda

laudaret, qui Deum non laudat, sed contra admonitionem
 eorum creaturarum eum blasphemat.

¶ *Quibus circumstantiis pateat huius peccati magnitudo.*

QUARTO debet cohibere à peccato isto, magnitudo huius
 peccati, quæ multis circumstantiis potest manifestari. ¶ Primo
 ex hoc, quod in isto peccato inferunt contumelia Deo in propria per-
 sona, cui alij peccatores contumeliam inferunt in rebus suis, vel
 vel raptor contumeliam inferunt Deo in possessionibus ser-
 rum eius: homicidæ enim in seruis eius, sed blasphemus inferunt
 contumeliã in propria persona: & ideo nõ parum displicet Deo
 peccatum blasphemie. Multum displicet Principi, quando inferunt
 tur ei contumelia in subditis eius, sed amplius displicet, quod
 in eo qui est de propria familia: sed longe magis quãdo in filio
 vel in filia: sed super omnia ista quando inferunt ei contumelia
 in propria persona. ¶ Secundo potest ostendi magnitudo huius pec-
 cati per sublimitatẽ personæ cui blasphemiam inferunt. Secundo
 enim sublimitatẽ personæ, cui inferunt aliqua offensa, augmen-
 tatur culpa. Offensã magna est cum conuicti dicitur alicuius
 gentis, sed maior si dicatur militi, sed lõge maior si dicatur pa-
 cipi: ergo in infinitũ maior est, si in infinitũ maiori dicatur.
 de cũ in peccato blasphemie conuicti dicitur Deo, qui in in-
 nitum maior est omni domino terreno, peccatum illud nimis
 magnum est. ¶ Tertio facit ad magnitudinẽ huius peccati hoc
 quod in peccato isto Dei contumelia principaliter intenditur. Alii
 peccatores etsi contumeliam Deo inferant, tamẽ præter intentio-
 nem & voluntatẽ illorũ est contumelia illa, & bene vellent ab-
 stinere à contumelia illa, si possent habere delectationẽ quã
 quærunt absque contumelia illa. Sed blasphemus in contumelia
 primum & contumeliã Dei blasphemat, volens se vindicare de Deo
 quum tamẽ Deus sine culpa sit. ¶ Quarto facit ad detestationem
 huius peccati, peruersitas magna quæ est in peccato isto. Multi
 enim peruersi sunt homines blasphemii, qui bona quæ agunt
 attribuunt, mala verò Deo adscribunt: quum ecõtrario mala pro-
 pter culpas eorum eis eueniant, bona vero ex gratia Dei re-
 cipiant. ¶ Quinto facit ad detestationem huius peccati, magnitudo
 contemptus qui est in blasphemantibus, qui potest manifestari
 ex hoc quod ipsi dicunt quod non possint se à blasphemiam cohibere.
 autem quæratur ab eis vtrum aliquando conuicti dixerint episcopo
 scopo vel archiepiscopo, vel alicui principi: ipsi respondent
 non. Imò multi sunt qui dicerent se nunquam dixisse conuicti
 alicui gartioni, nisi ipse prius dixerit eis: & tamen non possunt
 abstinere

abstinere, sicut ipsi dicunt, ne Deo contumeliam dicant. Mira infania. potest aliquis abstinere ne dicat contumeliam gartioni nisi ipse meruerit, tamen dicit se non posse abstinere quin regi gloriæ contumeliam dicat, quum tamen ipse nunquā ei conuicium dixerit, nec aliquid mali meruerit: magis proculdubio videtur talis contemnere Deum, quā gartionem vnū. ¶ Sexto facit ad magnitudinem huius peccati hoc, quod istud peccatum est in patrem cælestem, & ideo morte dignum est. vnde Matth. 15. Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Blasphemi sunt illa generatio, de qua legitur Prover. 30. Est generatio quæ patri suo maledicit, & quæ matri suæ non benedicit. Blasphemi etiam assimilantur Cham filio Noë, qui verenda patris fratribus suis ostendit. Propter quod filius eius maledictionem suscepit, vt legitur Genesis 9. ¶ Quarto deberet cohibere à peccato isto hoc, quod blasphemia peccatum diabolicū est, & quasi loquela infernalis, cuius signum est horripilatio quam facit istud peccatum in audientibus, vnde Eccl. 27. Loquela multū iurans, horripilationem capiri statuet, & irreuerentia ipsius obturatio autum. Vnde satis videtur quod diabolus in blasphemis loquatur, quando ex hoc audiēs horripilationem habet. Sicut aliquis à Theutonica lingua Theutonicus perpenditur: sic blasphemus ex loquela ista de familia diaboli esse dignoscitur, & ad infernum videtur pertinere. Vnde sicut dictum est Petro Matthæi 26. Vere tu ex illis es, nam & loquela tua manifestum te facit. Sic potest dici de blasphemio. Verè tu de inferno es: nam & loquela tua manifestum te facit. Illi qui in inferno erunt, blasphemabunt Deum propter magnitudinem doloris, vnde Apoc. 16. Blasphemauerunt Deum cæli præ doloribus & vulneribus suis. Sicut filij Dei assuescunt benedictioni & laudi diuinæ, volentes addiscere officium in terris quod facturi sunt in cælis: sic filij diaboli assuescunt blasphemis addiscentes in mūdo isto officium quod facturi sunt in inferno. ¶ Sexto deberet cohibere à peccato isto hoc, quod blasphemia Dei conuicium est dictū ei à proprio seruo illius, & ideo nō de facili consequitur homo remissionem huiusmodi peccati, vnde Eccl. 22. Mittens lapidē in volatilia, deiiciet illa: sic & qui conuiciatur amico, dissoluit amicitiam. Ad amicū etsi produxeris gladium, nō desperes: est enim regressus ad amicū. Si aperuerit os triste, ne metuas: est enim cōcordatio excepto cōuicio & improprio, & superbia, & mysticij reuelatione. Ad literam, nobiles post magnas guerras postquam in bello se læserint, amici efficiuntur. Si quis autē conuiciū aliquod

aliquid dixerit eis, toto tempore vitæ suæ memores sunt conuicij illius. Si conuicium vnum dictū alicui cum tanta diffinitate à corde illius recedit, quantum timere possunt illi qui in gloria toties conuiciati sunt? Qui delectantur Deū blasphemando, Iudæis deteriores videntur, qui in consuetudine habebant audita blasphemia aures ostruebant sibi. vnde super illud Mat. 7. Continuerunt aures suas, dicit interlin. ne blasphemiam audirent. In signum etiam doloris scindebant vestimenta sua. super illud Mat. 26. Tunc princeps sacerdotum scēdit vestimenta sua, dicit glos. Mos est Iudæorum, cum aliquid blasphemum audiunt, scindere vestimenta sua. Canibus etiam peiores videntur. Canis enim non mordet dominum suum, nec dilacerat. verò dilacerant dominum, dum Deum blasphemant. Ipsi ore quo vinū à Deo creatum biberunt, incontinenti eum mordent, & contumeliis afficiunt, similes canibus rabidis, qui panem quæ sibi panem porrigit, mordent. Maius etiam peccatum videtur esse blasphemia, quàm hæresis. Hæreticus enim contumetur de Deo, quæ credit esse vera: blasphemus verò contumetur conscientiam suam de Deo dicit quæ scit non esse dicenda.

Quàm culpabiles sint, qui blasphemos tolerant, cum possint prohibere.
 Nō est solum blasphemus culpabilis sunt apud Deū, sed etiam illi qui tolerant peccatum istud, cum prohibere possint: vt pater & mater, qui non corrigunt filios suos blasphemantes, & quandoque hac de causa amittunt eos. Dominus enim eos in terra vt patet ex eplo Gregorij prius posito in eodem cap. Similiter illi culpabiles sunt qui permittunt contumeliā Deo fieri in domibus suis, cum prohibere possint. Nullus homo timens Deū permittet alicui, quem sanctum crederet, contumeliā inferri in domo sua, ex quo posset hoc prohibere. Quanto magis tolerare non debet, vt contumelia creatori suo inferatur in domo sua, quo potest prohibere: Vix possunt homines sustinere, quod eis conuicium dicatur patri suo vel domino terreno. Quomodo ergo possunt hoc sustinere de patre suo cælesti? Nūquid culpabilis esset, qui permitteret in cellario suo templū alicui danti fieri, & in ipso sacrificari? Nōne taberna in qua Iudæi blasphemantur, verè diaboli templū est, in quo Deus inhonoratur & diabolus honoratur? Quomodo ergo potest sustinere hoc qui fidem veram habet? Domini etiam culpabiles sunt, qui in rebus suis talia permittunt fieri. Sicut illi culpabiles sunt, qui in rebus suis paganorū idololatriā tolerant. Blasphemia etiā idololatriæ deterior esse videtur in hoc, quod idololatria honorem suū

Deo: sed blasphemia non solū honorem aufert, sed contumeliā infert. ¶ Magna perversitas est principum, qui bona subditorū suorū accipiunt, quando Deus hoc prohibet: quando verò possunt accipere ad honorē Dei, & salutē animarū nolunt. Domini enim possent pœnā pecuniariā imponere meritoriē illis qui blasphemant. Non sunt etiā sine culpa qui locāt eis taxillos, & similia, & qui assistunt ludentibus vel blasphemantibus, quasi velint habere de fœtore blasphemantium, Iudæis deteriores, in hoc q̄ Iudæi obturant aures suas audita blasphemia, & signa doloris ostendunt. Et, vt breuiter dicā, in hoc distinguī possunt filij Dei à filiis diaboli, q̄ filij Dei nō possunt tolerare q̄ pater eorum à blasphemantibus sagittetur. Filij verò diaboli non curāt quando vident Deum ita sagittari. Quod tali exemplo potest ostendi. Fuit quidam vxorem habens, & ex ea tres filios, secundū opinionem suam. Cui vxor eius cū quadam die litigaret cum eo, obiecit, q̄ ipse credebat habere tres filios, sed vnus tantum erat suus. Requisiuit verò ab ea qui suus esset, noluit ei indicare. Deinde cū pater infirmaretur ad mortem & vxor defuncta esset, ipse faciens testamentum omnia dimisit illi qui filius suus erat. Post mortem verò eius contentio facta est inter illos tres, quos ipse tanquā filios suos nutrierat, cuius esset hæreditas. Qui liber enim dicebat quod ipse filius erat, & q̄ sua debebat esse hæreditas, vnde cum delatum esset ad iudicē, præcepit iudex vt pater mortuus alligaretur ad arborē, & ille qui directius sagittā in eum mitteret, hæreditatem haberet. Vnde alligato patre ad arborē, duo ex illis sagittauerunt eum. Tertius verò videns patrem suum sagittari, offensus est vltra modū contra alios duos, & dixit quod patrem suum nullo modo sagittaret. Ex quo cognitum verè est, q̄ ipse filius erat ipsius, & data est ei hæreditas. Simile iudicium fecit Salomon 3. Reg. 3. de duabus mulieribus quæ litigabant de puero vno. Illā enim perpendit esse matrem, quæ non potuit tolerare pueri interfectionem. Sic filij Dei non possunt tolerare quòd blasphemantes patrem eorum sagittent.

¶ De duplici blasphemia, scilicet oris & cordis.

Et notandum q̄ duplex est blasphemia. Quædam est oris, & quædam est cordis. De blasphemia cordis legitur in Vitis patrum, q̄ quidā frater impugnabatur spiritu blasphemix, & cum sape pergeret ad senes, & ad abbatem Parmenem pro cura illius, & non aperiret causam, abbas Parmenes videns eum habere cogitationes blasphemix, dixit, Quid habes? At ille aperuit quòd impugnaret eū spiritus blasphemix. Et statim vt aperuit, apparuit

apparuit impugnatio leuior. Cui abbas Parmenes. Quādo cogitatio te arripuerit, dic: Ego causam non habeo, blasphemia tua fit super te, o fatā. Hāc enim causam anima non uincit. In uerbis duplex causa, propter quā nō fit tantū peccatum in hac blasphemia, sicut multi credūt: nō enim habet delectationē cogitatio blasphemiae propter quā ipsa placeat homini, sed uehementis timor offensa diuinā adducit cogitationes tales. Sicut homini timido in tenebris existētī & solitario, uelut nō adducit timor terribilia ad cor suū, & nimius amor quē habet mater ad filiū, adducit ei memoriā ipsi⁹ quādo defunct⁹ est, & cet etiā ipsa nolit. Præterea diabolus, quā scit quod displicet uirō suo cōuiciū, & cōtumelia Dei, interdū loquitur cōuicia Dei in homine, ipso homine audiente: & blasphemia illa diaboli est, non hominis, & meretur homo in hoc, quod displicet illi blasphemia illa, & hæc duo insinuantur exemplo prædicto, cum dicitur blasphemia tua: & cum dicitur. hanc enim causam anima nō vincit. Summum autem remedium contra uicium hoc, est occupatio quæ animam impleat, & contemptus blasphemiae talis. Debet enim homo parum appretiare cogitationes tales.

De peccato murmuris. & ordine dicendorum de eo. & de his quæ faciunt ad eius detestationem CAP. II.

Sequitur de peccato murmuris. Est autē murmur, oblectatio in debito modo facta contra Deum uel factū alienius. Specialiter autē dicemus de murmure quod fit cōtra Deum, uel cōtra eū qui est loco ipsius. Dicemus autē hoc modo de hoc peccato. ¶ Primo ponemus ea quæ possūt ualere ad detestationē ipsius. ¶ Secundo tangemus diuersas diuisiones murmuris. ¶ Tertio rō specialiter agemus de murmure claustraliū. ¶ Quarto uerba remediū contra peccatū murmuris. ¶ Ad detestationē uel oblectationis peccati possunt ualere uerba sacrae scripturæ quæ dissuadent nobis hoc peccatū, ut est illud Sap. 1. Custodite uos a murmuratione quæ nihil prodest. Murmur quod fit cōtra ea quæ Deo dantur, nihil prodest homini, imō plurimū nocet. Nō enim propter murmur cessat tribulatio: sed quod potuit esse meritorium, propter murmur fit demeritorium. Inquinatur homo uñ debuit emendari, & destruitur unde debuit emendari. unde. Destruisti eum in emendatione, uel emendatione. Itē Job 6. Nolite murmurare in corde. & 1. Cor. 10. Neque murmuraueritis, & ad Phil. 2. Omnia facite sine murmuratione. ¶ Secūdo possunt ualere ad detestationē hui⁹ peccati, exēpla. Ut est exēplū Christi, de quo Esa. 53. Quasi agnus